

pot največji korupciji. Mi sicer sami nismo zato, da bi morda državni uradniki ali pa tudi tajnik „Kmetijske Družbe“ svoje službe zlorabili v politične namene, ali v kolikor je pa jim dovoljeno pečati se s politikom, se pa jim mora pustiti popolna prosta volja, naj se že potem njih politika strinja z večino ali manjšino, bodi konservativna ali liberalna, da le v svojem uradnem poslu store vse svoje dolžnosti in v tem oziru se pa tajniku gospodu Pircu ni nič moglo očitati.

Gospod Bohinc je pa tudi nekaj pretil z nekakim odločnejim postopanjem. Če smo ga prav razumeli, hotel je nekako pretiti, da bode on in somišljeniki njegovi začeli nekako agitacijo proti družbi. V tem oziru pa mislimo, da se tudi njegovi somišljeniki ne strinjajo z njim. Vsaj se vendar v vseh njih listih naglašajo skrb do kmeta. Tudi odprava prisilne legalizacije se je utemeljevala s to skrbjo za kmeta in mi nikakor ne dvomimo v odkritosrčnost njih zatrjevanj. Kacega pomena je „Kmetijska družba“ za naše kmetijstvo, je znano in zatorej mislimo, da bi baš iz ljubezni do kmeta se ne lotili takega razdirovalnega dela samo iz politične strastij in osebne nasprotja. Tudi bi stranka, ki bi v svoji neizmerni zaslepljenosti si upala lotiti takega herostratskega dela, se morala z vso odločnostjo obsojati in bi zgubila vsako pravico, ponašati se s svojo skrbjo do kmeta.

Knezoškofjski gospod tajnik je pa zatrjeval, da se naš list več ne drži tiste politike, katere se je držal pod Bleiweisom. V tem oziru pa moramo izreči, da gospod tajnik pokojnega Bleweisa dobro poznal ni, če kaj takega trdi. Da morda „Novice“ pod Bleiweisom neso povsem tako pisale, so vzrok predrugačene razmere. Tedaj še nikdo ni pisal proti absolutni narodnosti, našim narodnim društvom, kakor se pa dela sedaj. Če bi se pa tedaj bil kdo tako daleč spozabil, bi bil gospod dr. Bleiweis prvi, ki bi se bil proti temu oglasil, kajti v narodnih vprašanjih je bil on do skrajnosti odločen in neupogljiv, v tacihih ozirih se tudi ni oziral na nobeno osebo. Jako se motite, če mislite, da bi pokojni dr. Bleiweis bil priznal, da se tudi v čisto političnih stvareh moramo ravnati jedino po svojih škofih. Že pred 25 leti se je uprl v svojem listu neki okrožnici o šolskih zadevah, če tudi se je sprva občno mislilo, da se je dotična okrožnica izdala po sklepu knezoškofjskega konzistorija, ne pa le po enem njegovih članov na željo vlade. Če se mi v tem oziru ne ravnamo po „Slovenčevi“ politiki, ne ravnamo se le zaradi tega, ker se držimo politike dr. Bleweisa. Kam bi prišli, ko bi se poprijeli take politike, kakor jo hočejo nekateri nam usiliti, nam kažejo nekateri dogodki na Koroškem, kjer škof podpira naravnost germanizacijo. Take politike ne more zagovarjati tudi noben list, kateri je res naroden. V tem oziru pa mi tudi ne pritrjujemo misli, da bi morali molčati, če morda tako politikom tira visok cerkven dostojanstvenik. Čim višji dostojanstvenik je kdo, bodi duhovni ali pa svetni, temveč lahko nam škoduje, in tem večji upor je zatorej potreben od narodne strani, pri čemer seveda se mej spodobnosti ne sme prekoračiti, ka-

terih pa mi ne prekoračimo. Če pišemo proti visokim osebam, pišemo spodobno, če tudi odločno. Za obstanek naroda se boriti je naša dolžnost, naj preti nevarnost od katere strani koli, in to nikakor ne nasprotuje naši veri, kateri ostanemo vedno zvesti, kakor smo bili dosedaj. Že petdeset let se držimo našega starega gesla „vse za vero, dom, cesarja“ in se tudi v bodoče nobeni točki tega gesla ne izneverimo. Trdno se ga je držal pokojni dr. Bleiweis in trdno se ga hočemo držali tudi mi.

Politični pregled.

Volitve v Trstu so končane. Izvoljenih je v prvem razredu deset progresovcev in le dva konservativca. Pri predzadnjih volitvah sta pa v tem razredu bila voljena le dva progresovca. Poprejšnja leta je pa celo prvi razred veljal za pravo trdnjavo konservativne in Avstriji prijazne stranke. Pa tudi v okolici so progresovci prvič dobili jeden mandat. V novem mestnem zboru bode 35 progresovcev, 14 konservativcev in 5 Slovencev. Mogoče je pa še celo, da novi mestni zbor razveljavi volitve v tretjem razredu in pri novih volitvah zmagajo celo progresovci, ki bodo potem lepo sami gospodarili v mestnem zboru. Tak izid volitev je le posledica sedanjega vladnega sistema, ki povsod pospešuje italijanstvo in prezira slovaški živelj. Nov tržaški župan bode sedaj progresovec in bati se je, da bode na magistratu iredenta imela dobro zavetje.

Delegacije imajo sedaj svoje skupne seje in se je v njih že rešil budget vnanjih stvari. V avstrijski delegaciji govorili so proti budgetu za vnanje stvari mladočeški delegatje, proračun je pa mej drugim zagovarjal tudi slovenski poslanec Viljem Pfeifer. V odsekih obeh delegacij je pa bilo mnogo govorjenja o tem, da se je dijakom, ki so rezervni častniki, prepovedalo biti člani dijaških društev. Vojni minister je odgovoril, da se kaka občna prepoved ni dala, temveč se je poveljnikom le naročilo, da naj opozorijo dotične dijake, da ne bodo člani dijaških društev, v katerih bi prišli navskriž z vojaško častjo. V nekaterih dijaških društvih se dogajajo ilojalne demonstracije, druga pa ne dajo viteškega zadoščenja. Jeden delegatov je opozoril ministra, da je dvoboj prepovedan, ali minister mu je odgovoril, da se pri sedanjih razmerah ne more lahko brez njega izhajati, če tudi ga on naravnost ne zagovarja. Zares čudne razmere, še celo minister opravičuje stvar, ki je v kazenskem zakonu prepovedana in se ne strinja s katolško vero in duhom sedanjega časa.

Hrvaško. — Čudne razmere so na Hrvaškem. Ta teden je bil obsojen urednik „Hrvatske“ zaradi članka „Slaveni in Avstrija“ v osemdnevni zapor in 1000 gld. globe. Državno pravdnštvo našlo je v dotičnem članku hudodelstvo motenja javnega miru. Ker je pa vedelo, da bode urednik pred porotniki oproščen, ga ni tožilo zaradi tega hudodelstva, temveč zaradi zanemarjenja dolžne paznosti, da ga je spravilo pred navadno sodišče. Zastonj je urednik zagotavljal, da je on sam pisal dotični članek, da dobro ve, kaj je dal v list in je bil celo s pričami pripravljen dokazati svojo trditev, ali vse ni nič pomagalo. Sodišče ni ustreglo njegovi zahtevi, da bi ga postavilo pred porotnike, temveč ga je obsodilo zaradi zanemarjenja dolžne paznosti po predlogu državnega pravdnika.

Avstrija, Nemčija in Rusija. — Kakor znano je avstro-ogrski minister vnanjih rečij v delegacijah govoreč o svetovnem miru in prijateljskih razmerah Avstro-Ogerske z drugimi državami, posebno poudarjal prijateljske odnose mej Rusko in Avstro-Ogersko. To je nemške liste močno razjarilo in pišejo močno proti Avstro-Ogerski, češ, da je ta začela kometovati z Rusijo. Posebno Bismarck v svojem glasilu zatrjuje, da bo Avstro-Ogerska zapustila Nemčijo kot zaveznico in se

pridružila Rusiji. Bismarck seveda to trdi, da črni sedanji zistem nemški, češ da ne ume politikovati. Francoski listi z zadovoljstvom naglašajo približanje Rusije in Avstro-Ogerske, ter tudi ruski listi so večinoma zadovoljni z izjavo Kalnokyjevo in naglašajo, da bodo besede Kalnokyjeve jako pomirjevalno vplivale na javno mnenje.

Nemčija. — Volilni boj na Nemškem je kaj buren. V nekaterih krajih višili so se že krvavi izgredi. Vladni listi napadajo Kalnokyja avstro-ogrskega ministra vnanjih zadev, ker je evropski položaj vse premirno na slikal. Radi bi bili namreč videli, da bi bil minister poudarjal vojno nevarnost, da bi potem volilci na Nemškem rajši volili privržence vojaške predloge. — Skoro gotovo je že, da vlada v slučajih, če ne bo v novi zbornici večine za vojaško predlogo, zopet isto razpusti. Vladi zdi se namreč zdaj pomnožitev vojske še zato tem potrebnejša, ker se je Avstrija preko Nemčije jela bližati Rusiji.

Rusija — Car povabil je kraljico Natalijo v Petrograd. Kraljica se je že podala na pot. — Ruski minister vnanjih zadev je toliko okреval, da je prevzel zopet vodstvo vnanjih stvari. — Čuje se, da se bo ruski carevič zaročil s princezino Alice, vnukinjo angleške kraljice Viktorije.

Srbija. — Radikalci nameravajo baje bivše liberalne ministre tožiti zaradi rušenja ustave. Liberalci temu nasproti pretijo radikalcem, da bodo objavili pisma, katere so odlični radikalec pisali proti dinastiji. Takih pisem, pravijo liberalci, da imajo celo kopo. — Skupščina sešla se je dne 13. t. m. v posvetovanje. — Metropolit Mihael veren pristaš liberalne stranke, dal je ostavko, videč, da mu ni moč več postopati in kraljevati tako, kakor bi sam hotel. Sicer mu pa že zaradi tega ni moči obstati, ker mu zaradi čudnega postopanja o zadevah ločitve zakona kraljevih starišev, ni lahko bivati v Belogradu, če se Natalija vrne.

Grško in Rumunsko. — Diplomatiški odnošaji mej Grško in Rumunsko so se baje zboljšali. Obe državi sporazumela je na prošnjo Giške baje Avstrija.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

(Konec.)

Našteti hočemo še nekatera dela, ki sicer ne spadajo med lotanje, a imajo z njim veliko podobnosti. Taka dela so: Zalitje s kovino, združenje razbeljenih ploskev brez lota in tako zvano galvansko spajanje.

Zalitje s kovino (Vergiessen) imenujemo ono postopanje, pri katerem združimo kovinske ploskve s pomočjo kake kovine, katero vlijemo v zelo razbeljenem stanju med dotične ploskve. Ploskve se na robih deloma raztope in tako nastane jako tesna zveza. Deli svinčenih posod in ploč se spajajo na opisani način. Dotikajoče se robove svinčene ploče odrežemo na pošev, tako da nastane trivoglata špranja. V to špranjo vlijemo razbeljenega svinca, poprej smo robove obdali z ilovico, da sam svinec ne teče čez. Tekoči svinec se mora zmešati s kolofonijem, da mu vzamemo oksidirano površino. Ako spajamo svinčene posode na ta način, jih poprej napolnimo s suhim peskom in povežemo z dratom, da nam ne padejo vsak sebi. Tudi posamične dele raznih cinastih posod združujejo z zalitjem. Celo počene zvonove so jeli v novejšem času na opisani način popravljati.

Brez lota združimo kovinske robove, ako jih toliko raztopimo, da se sprimejo. Kleparji postopajo tako pri spajanju cinastih delov. Robovi se lepo osnažijo, potem se pa lotna svetilnica naravna zaporedoma po vsej razpoki. Treba je pa pri tem veliko vaje in opreznosti, ker se rob hitro raztopi in pokvari. Zato je opisano spajanje redkokdaj v navadi in velja bolj za nekak mojsterski čin, ki se uporablja le v posebnih slučajih.

Spajanje z električnim tokom se v novejši dobi vedno bolj širi. A priprave za tako postopanje so obširne in drage, le v velikih tovarnah izpeljive. Mali obrtnik se pač ne more še posluževati elektriškega lotanja. Zato ga ne bomo podrobneje opisovali in gotovo zadošča, ako ga samo naštejemo.

Obrtnijske raznoterosti.

Ženska kot mizarski pomagač. V Kopenhagenu je minuli teden zadruga mizarjev sprejela kot pomagača deklico, ki je napravila pomagaški izpit z izvrstnim uspehom. Dekle je staro 25 let in je hči pomorskega kapitana. Vstopila je pred leti za mizarskega učenca in se vrlo dobro izvežbala. Ona je pač prvi ženski pomagač v tem obrtu.

Zobna kolesa, ki ne razpočijo. Tvrdba J. Malovich & Co. prodaja zobna kolesa iz kož. V Ameriki so izdelana iz surovih kož, ki so z močnim pritiskom združene. Ako segajo taka kolesa v železna zobata kolesa, je uspeh zelo ugoden. Ropota ne delajo nikakega in tudi njih vztrajnost je velika. Vrežejo se jim lahko poljubni zobje in zato prodaja omenjena tvrdba tudi cele ploče brez zob na periferiji, da jih more potem vsak tovarnar po svoje izrezati. Takih koles ni treba nikdar mazati. Dobe se v vseh premerih do 630 milimetrov. Cena je jako nizka. Kolo, ki ima na pr. 127 milimetrov v premeru in je 825 milimetrov debela, stane 20 gld.

Kuhanje firneža. Ako kuhamo laneno olje tako, da lahko pristopa zrak, postane vedno bolj gosto in konečno dobimo iz njega firnež. Ta se dokaj hitreje suši, kakor nekuhanano laneno olje. Da je firnež hitreje kuhan in bolji, pride nemo olju še nekatere tvarine, kar se pa čestokrat zgodi na napačen način. Nekateri devajo zraven kruhovih drobtin, česna in celo pasjeka. Ako na ta način dobe firnež, se imajo jedino le kuhanju zahvaliti, a ne pridjanim tvarinam. Jedino prave primešanine so razne kemične soli, osobito pa kisika polni svinčeni oksidi (svinčena gladkina, Bleiglätte, in surik, Mennige) in nekateri manganovi okisi. Ti pridevki imajo dvojno nalogo pri kuhanju firneža. Ker so bogati na kisiku, ga lahko oddajo olju, poleg tega pa se kovina zveže z oljem in tvori z njo spojine, ki se hitro suše. V novejšem času so jeli v opisani namen rabiti tudi svinčeno-kislo vapno (Bleisaurer kalk). Pridene se vrelemu olju v podobi finega prahu. Pravijo, da se tak firnež posebno hitro suši in da je jako elastičen in vztrajen. Vsem barvarjem je vsaj poskus z imenovano tvarino najtopleje priporočati.

Kmetijstvo.

Löfflerjev mišni bacil.

Opazovanja so dokazale, da so mnogim prirodnim prikaznim uzrok majhna organska bitja, bacili imenovana. Natančno se pa ni moglo dognati, so li ta majhna bitja živali ali rastline, večina učenjakov je poslednjega *